

Economia a l'abast de tothom, de Ramon Morell (editorial Fonoll, 2009)

Comentari sobre la publicació del llibre de Ramon Morell.

Publicat a Ressò de Ponent, número 208, primavera 2010.

Ignasi Aldomà.

El llibre del Ramon Morell no podia ser més oportú i ell poc s'ho esperava quan el va iniciar; l'economia està de moda; més de moda que mai. La crisi ens farà ser a tots economistes,... o quasi, perquè entendre l'economia no és fàcil, i si algun col·lectiu ha quedat també amb el cul enlaire en aquesta crisi és el dels economistes, o almenys una certa economia, l'economia que s'havia convertit en garantia d'un creixement econòmic imparable a través del seu coneixement dels mecanismes del mercat que mouen el món. Ara bé, malgrat totes les demostracions matemàtiques aportades, l'economia és una ciència exacta?. El mercat és un “deus ex maquina” que tot ho arregla o està sotmès a imponderables?. Les febleses de caràcter dels humans no condicionen l'economia?. Les dades i els ritmes de la natura no la condicionen, també?,...

El llibre del Ramon Morell ens ve a dir que no s'han de passar per alt aquests interrogants, que guien l'esforç dels investigadors, però que no sempre tenen respostes quadrades. L'economia i els economistes han realitzat un gran esforç metodològic i tècnic i l'autor ens introdueix als referents essencials de la ciència econòmica, amb un glosari al final del llibre. L'economia disposa d'unes eines que ajuden a situar-nos en la realitat quotidiana i que cal conèixer, però en el fons de les decisions econòmiques hi ha també opcions socials determinades, components ideològics, eleccions,... que són determinants i que cal també conèixer i valorar.

En tot això, Ramon Morell posa el dit a la llaga d'una qüestió essencial i ben d'actualitat, que es troba darrera i al fons de la crisi que avui passem (és o voldríem que fos conjuntural o estructural?). Ramon Morell ens recorda que no hi ha diner sense producció: el diner i la mercaderia són en el fons el mateix (p. 110). S'ha parlat i es parla massa de finances i s'ha oblidat la importància del treball, de la productivitat, de la innovació, de les vendes interiors o exteriors de productes,... Enlluernats pel benefici ràpid i fàcil de les transaccions financeres s'ha perdut de vista el ritme més lent, però més sòlid de la producció. No solament econòmiques i empresarials són carreres de moda, sinó que els seus estudiants aspiren a fer-se milionaris jugant a la borsa (encara avui).

Cal retrobar, doncs, el valor de la producció i aquí l'autor apunta clarament cap a un responsable màxim, l'estat o, potser millor, els seus governants, que han d'agafar les regnes de la situació. Per a situar-nos en aquesta pista ens transporta a un debat suposat entre Milton Friedman i John Maynard Keynes (p. 56-68), on es posen sobre la taula els arguments dels monetaristes, d'una banda, i dels estatalistes o intervencionistes, de l'altra, que centren el gran debat de l'economia i que han resorgit amb força en els temps actuals. Vistos els arguments, la conclusió és clara; davant la crisi actual l'Estat ha d'intervenir i corregir els desajustos del mercat; Keynes i la seva política de la demanda han de retrobar tot el seu vigor.

La política en majúscules ha de trobar aquí, doncs, tot un camp per esplaiar-se, tot el camp que el Deus ex màquina del mercat li robava sense justificació. Ara bé, qui guia i què ha de guiar la política?. L'autor ens ho contesta també des d'uns conviccions profundes; la consecució de l'Estat del Benestar. L'estat del benestar ha estat posat en crisi pels monetaristes, però l'amenaça real semblaria venir d'altres bandes i Ramon Morell té dubtes sobre el seu manteniment (p.97). Dependrà el seu manteniment de la configuració d'un poder multinacional multipolar, com l'autor apunta, o dependrà del retrobament d'una “ètica” del capitalisme o d'un capitalisme ètic que es fixi en uns objectius socials i de realització individual?.

En el fons de la resolució de l'interrogant es troba, en qualsevol cas, el procés de globalització, una globalització que avança, ni que sigui amb algunes limitacions i contradiccions pel que fa a la

mateixa llibertat d'intercanvis. L'autor ens la retrata per situar-nos davant d'uns altres reptes que empalmen directament amb la crisi actual; l'exhauriment dels recursos essencials per a l'activitat i la deterioració ambiental (externalitats) amb efectes negatius a mig termini sobre els resultats econòmics i la supervivència humana. I Ramon Morell ho situa com la gran qüestió de futur a abordar per l'economia.

Bé, aquest és un llibre sobre els grans interrogants econòmics, però per als ciutadans, uns ciutadans que molt sovint tenen com a única referència econòmica el refranyer. Potser el llibre hagués pogut abordar l'economia a través del refranyer i fer les seves reflexions més entenedores: qui no guarda quan té, no menja quan vol; qui no compta, s'erra; qui paga, mana;... Però als temps que corren ja no ens podem fiar massa del refranyer, que tant pot dir una cosa com el contrari, i per això el llibre del Ramon Morell ens aporta unes reflexions que ens seran de molta utilitat.

Ignasi Aldomà